

В. В. Рябушин

аспірант Науково-дослідного інституту публічного права
<https://orcid.org/0009-0004-1615-305X>

ОБ'ЄКТ ПРАВОВИХ ВІДНОСИН ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕННЯМ В УКРАЇНІ

У статті узагальнено юридичну природу об'єкта правових відносин вантажних перевезень в Україні, що охоплює як матеріальні, так і нематеріальні елементи транспортного процесу. Зазначається, що поняття «об'єкт» у правовому значенні виступає центральним елементом, на який спрямовані суб'єктивні права та юридичні обов'язки учасників правовідносин. У межах транспортного договору об'єкт включає не лише матеріальну річ -вантаж, що підлягає доставці, а й комплекс логістичних, організаційних, супровідних та правових дій, пов'язаних з його переміщенням: завантаження, транспортування, збереження, перевірка, видача. Об'єкт виконує функцію юридичного фокусу, навколо якого формується зміст зобов'язання, виникають, реалізуються й припиняються правовідносини між відправником, перевізником і одержувачем. Аналізується галузеве бачення об'єкта в межах цивільного, господарського та адміністративного права, розкривається його значення як предмета майнових інтересів, підкреслюється потреба у його індивідуалізації, чіткому визначенні, відповідності нормам чинного права та здатності бути носієм економічної цінності. Особливу увагу приділено так званим складеним об'єктам, до яких віднесено не лише сам вантаж, а й транспортну послугу як результат дій, відповідну документацію (накладні, коносаменти), логістичну інфраструктуру (термінали, пункти перевантаження), маршрути руху, транспортні засоби, страхові гарантії, ліцензії, дозволи, а також цифрову та логістичну інформацію про перевезення. Розглянуто нормативні проблеми – зокрема неузгодженість у визначеннях понять «вантаж», «вантажобагаж», яка зумовлює колізії у правозастосовній практиці та неоднозначне трактування предмета договору. На підставі аналізу судового кейсу окреслено значення точного визначення об'єкта договору перевезення як запоруки дотримання умов зобов'язання та ефективного захисту прав сторін. Об'єкт правовідносин у сфері вантажних перевезень постає як складне багаторівневе правове утворення, що визначає структуру договірних і регуляторних зв'язків, обсяг прав, обов'язків, відповідальності та юридичних гарантій сторін.

Ключові слова: договір перевезення, економічна цінність, інфраструктура, ліцензування, логістика, матеріальні блага, мультимодальність, об'єкт правовідносин, правове регулювання, перевезення, послуга, транспортна документація, транспортний засіб, юридичне зобов'язання.

Вступ. В сучасних умовах інтенсифікації транспортних потоків та розширення логістичних зв'язків питання ефективного правового регулювання вантажних перевезень набуває особливої актуальності. Перевезення вантажів відіграють ключову роль у забезпеченні стабільного функціонування національної економіки, торговельних відносин та інфраструктурного розвитку. Водночас правовідносини, що виникають у цій сфері, характеризуються складною правовою природою, яка охо-

плює як приватноправові, так і публічно-правові аспекти. Центром цих правовідносин виступає їх об'єкт, що вимагає докладного аналізу з позицій теорії та галузевого законодавства.

Проблематика правового визначення об'єкта правовідносин вантажного перевезення зумовлена неоднозначністю його тлумачення у нормативно-правових актах, відсутністю єдності у доктрині та наявністю розбіжностей між положеннями окремих галузей права. Зокрема, в різних джере-

лах об'єкт ототожнюється з матеріальною річчю, дією або комплексом юридично значущих дій. Це породжує правозастосовні труднощі, зокрема у сфері ліцензування, укладення договорів, визначення обсягу відповідальності перевізника.

Особливої уваги заслуговує концепція складеного об'єкта правовідносин, яка враховує не лише фізичні характеристики вантажу, але й супровідні логістичні та організаційні елементи. У контексті перевезення об'єкт включає транспортну послугу, супровідну документацію, засоби перевезення, маршрути, інфраструктурні компоненти, страхування та адміністративно значущу інформацію. Такий підхід дозволяє цілісно охопити предмет правової регламентації, відобразити динаміку взаємодії суб'єктів правовідносин та забезпечити баланс їхніх інтересів. Це також створює підґрунтя для формування єдиної доктринальної

Актуальність дослідження полягає також у необхідності оновлення підходів до визначення правового статусу об'єкта в умовах розвитку цифрових технологій, мультимодальних перевезень, транснаціональних логістичних схем. В умовах адаптації національного законодавства до міжнародних стандартів зростає значення уніфікованих правових конструкцій.

Останніх досліджень: вагомий вклад в дослідження об'єктів правового регулювання вантажних перевезень зробили вчені в різних галузях. Зокрема, Л. Авраменко, В. Галунько, Г. Яновицька, В. Яроцький, Є. Ясюк, В. Кучера, В. Максименко, О. Петришин, Р. Сірко, М. Цвік, О. Юхимюк та ін. Разом з тим, зазначені вчені не сформували цілісної, системно впорядкованої моделі предмета нашого наукового аналізу, обмежившись загальними теоретичними засадами або розглядом лише окремих, фрагментарних аспектів проблематики. Їхні дослідження хоч і становлять безумовну цінність, однак не охоплюють повного спектру викликів, що постають у сучасних умовах, зокрема у зв'язку зі змінами правового поля, трансформацією публічного адміністрування та загостренням суспільних ризиків. Таким чином, відсутність у науковому обігу узгодженої концептуальної конструкції предмета

дослідження, його меж, внутрішньої структури та прикладного значення, зумовлює наукову новизну та ступінь актуальності обраної теми.

Мета статті полягає в тому щоб на основі теорії права, теорії цивільного права, теорії адміністративного права, чинного законодавства та наукових доктрин виявити та узагальнити об'єкт правових відносин вантажних перевезень в Україні.

Виклад основних положень. Згідно з тлумачним словником української мови поняття «об'єкт» охоплює низку значень, що варіюються залежно від контексту його застосування. У філософському розумінні – це пізнана дійсність, яка існує незалежно від людської свідомості. В широкому сенсі – це явище, предмет або особа, на які спрямовано певну діяльність чи увагу. У науковому і правовому дискурсі «об'єкт» може означати предмет дослідження, регуляції або компетенції. В технічному чи спеціальному значенні – це матеріальна одиниця господарського чи оборонного призначення [1]. В контексті написання нашої роботи найдоцільнішим є тлумачення поняття «об'єкт», як предмет певної діяльності або компетенції, зокрема у формулюваннях: «об'єкт правового регулювання». Це значення дозволяє розглядати об'єкт як загальну складову правової конструкції, що безпосередньо впливає на зміст норм права та визначення їх предметної сфери.

В теорії права об'єктом правових відносин виступає те на що спрямовані суб'єктивні права та юридичні обов'язки учасників правовідносин. У загальнофілософському сенсі він протиставляється суб'єкту як зміст пізнавальної чи практичної діяльності. У праві об'єктами правовідносин виступають матеріальні або нематеріальні блага, що піддаються правовому регулюванню. До них належать предмети матеріального світу (земля, надра), речі та цінності (гроші, цінні папери), особисті немайнові блага (життя, честь, гідність), результати дій (послуги, наприклад, перевезення вантажу) та об'єкти інтелектуальної власності. Об'єкти завжди конкретні, індивідуалізовані й пов'язані із суб'єктивними правами суб'єктів. Вони відіграють ключову роль у структурі правовід-

носин, адже є підставою для юридичних вимог, дій та обмежень. Правове значення об'єкта полягає в тому, що він формує зміст правовідносин і визначає межі реалізації прав суб'єкта. Залежно від галузі права, об'єкти можуть мати різний характер і правовий режим [2, с. 343–344].

В цивільному праві об'єктами правовідносин є матеріальні й нематеріальні блага, щодо яких виникають цивільні правовідносини, та які прямо або опосередковано визначені у Цивільному кодексі України. Основу цього переліку складають речі, майно, гроші, цінні папери, результати робіт, послуги, продукти інтелектуальної діяльності, інформація та особисті немайнові блага. Законодавець не дає дефініції самого поняття об'єкта, натомість встановлює правовий режим кожного з видів об'єктів, зокрема – порядок їх набуття, обігу та обмеження оборотоздатності. Особливе місце серед об'єктів займають речі, які поділяються за правовими ознаками на рухомі, нерухомі, подільні, неподільні, споживні, неспоживні, а також індивідуально визначені та родові. Важливу роль відіграє класифікація об'єктів, оскільки вона визначає допустимі дії учасників правовідносин у межах правочинів. Об'єкти також можуть бути складеними речами, підприємствами як майновими комплексами або тваринами – із особливим регулюванням. До нематеріальних об'єктів належать результати творчої діяльності, інформація та особисті немайнові блага, які є невідчужуваними та особистісно пов'язаними [3, с. 146–156].

В доктринальному аналізі еволюцію категорії «об'єкт правовідносин» проаналізував В. Максименко. Він узагальнив перехід цього поняття від простого предмета, щодо якого виникає юридичний зв'язок, до складної правової конструкції, що визначає зміст і суб'єктний склад правовідносин. Простежується зміна уявлень про об'єкт правовідносин у філософсько-правовій думці від Середньовіччя до сучасності. Розгляд охоплює перехід від матеріальних до нематеріальних об'єктів, включаючи дії та результати поведінки осіб. Особлива увага приділена впливу релігійних, ідеологічних, соціальних та правових чинників на форму-

вання концепцій об'єкта. В радянський період сформувалося уявлення про об'єкт як результат діяльності, що позначило зміну парадигми. Заперечено концепцію безоб'єктних правовідносин як таку, що не відповідає структурній природі правового зв'язку. У сучасному праворозумінні об'єкт виконує функцію конкретизації змісту правовідносин та меж суб'єктивних прав. Його аналіз дозволяє індивідуалізувати тип правового зв'язку та визначити галузеву належність правовідносин. Запропоновано критерії класифікації об'єктів: правова природа, зміст, функції, місце у структурі правовідносин та здатність до трансформації. Зазначено, що об'єкт стає відображенням розвитку права й соціальних процесів [4].

Переходячи до аспектів нашого аналізу Р. Сірко зробив акцент на невизначеність поняття об'єкта договору перевезення вантажу в чинному українському законодавстві. Обґрунтовується, що «об'єкт перевезення» включає не лише матеріальну річ, а й логістичні дії: транспортування, збереження, видачу. Такий підхід свідчить про його комплексну природу, пов'язану з досягненням мети договору – доставки у цілісності й у строк. Попри речову природу вантажу, в межах договору він постає як юридичний компонент зобов'язань. Це потребує системного правового підходу, що охоплює як матеріальний, так і функціональний аспекти. У порівнянні з європейськими нормами, де визначення акцентується на обов'язку доставки, українська модель є фрагментарною. Вказано на двостадійність зобов'язань: між відправником і перевізником, а також між перевізником і одержувачем. Об'єктом на кожній стадії є той самий вантаж, проте функціональне навантаження змінюється. У першому випадку це збереження й транспортування, у другому – передача вантажу. Одержувач, хоч і не є стороною договору, має права на вантаж як третя особа [5].

В іншій своїй роботі Р. Сірко розкрив правову природу відносин із перевезення залізничним транспортом як особливого виду цивільних правовідносин, що виникають на стику договору-угоди та договору-правовідносин. Обґрунтовується, що такі відносини не виникають автома-

тично внаслідок фізичного переміщення вантажу, а потребують юридичного підґрунтя – зокрема заявки відправника та укладення договору. У цьому контексті об'єкт правовідносин вбачається в комплексі дій, спрямованих на переміщення конкретного вантажу або пасажир залізничним транспортом відповідно до умов договору. Значущість об'єкта підтверджується тим, що саме обсяг, характер і умови переміщення вантажу зумовлюють зміст договірної зобов'язання. Проведено чітке розмежування між фактом укладення договору та моментом виникнення зобов'язання, наголошуючи, що правовий ефект має настання юридичного факту, пов'язаного з акцептом заявки. Об'єкт правовідносин постає не лише як вантаж чи пасажир, а як сукупність юридично значущих дій – від прийняття та завантаження до доставки і видачі. Зміст об'єкта змінюється залежно від виду перевезення, його комерційного характеру, та форми взаємодії між суб'єктами. Підкреслюється, що не всі переміщення в межах залізничної інфраструктури утворюють договірне зобов'язання. Показово, що правове регулювання перевезень має комплексний характер і потребує поєднання норм приватного і публічного права [6].

В. Яроцький, Є. Ясюк та О. Юхимюк проаналізували правову природу предмета договору міжнародного змішаного перевезення вантажу, що прямо розкриває об'єкт правовідносин у сфері транспортування. Підкреслюється, що такий об'єкт включає не лише матеріальний вантаж, а й вантажну ємність, спосіб перевантаження і вид транспорту. Зазначено, що момент прийняття вантажу до перевезення є початком виникнення цивільних правовідносин. Об'єкт договору змінює свій правовий режим залежно від виду транспорту на маршруті. Це зумовлює застосування різних міжнародних актів до одних і тих самих правовідносин. Перевезення класифікуються як мультимодальні, інтермодальні або комбіновані залежно від способу переміщення вантажу. Важливе значення має саме форма і тип упаковки або транспортної ємності. Автори показують, що вітчизняне законодавство містить суперечності у визначенні

об'єкта перевезення. Зокрема, ЦКУ і ГКУ по-різному регулюють поняття «вантаж» та «вантажобагажу». Відсутність узгодженості створює колізії у правозастосуванні. Враховується також класифікація вантажів за небезпекою, швидкопсувністю чи габаритами [7].

Цивільний кодекс України комплексно регламентує договірні правовідносини у сфері перевезення вантажів, визначаючи правовий статус їхніх учасників, порядок укладення договорів, відповідальність сторін та інші істотні умови. Об'єктом правовідносин у вантажному перевезенні виступає вантаж, який підлягає доставці перевізником до пункту призначення. Водночас об'єкт охоплює не лише матеріальну річ, а й дію – процес перевезення, що здійснюється у встановлені строки згідно з умовами договору. Укладення договору підтверджується транспортною накладною, коносаментом чи іншим документом, що фіксує факт зобов'язання. Перевезення є відплатною послугою, тому провізна плата – істотна умова договору. Кодекс детально врегульовує механізм надання транспортних засобів, завантаження вантажу, пред'явлення до перевезення, строки доставки та супутні умови. Об'єкт правовідносин має матеріальну, процесуальну та юридичну складову, що проявляється в його багатofункціональному правовому значенні. Особливу увагу приділено збереженню вантажу – перевізник несе відповідальність за його втрату, нестачу, псування або пошкодження. Усі ці положення прямо захищають об'єкт договору як матеріальну цінність. Зобов'язання перевезення зберігає ознаки майново-господарського характеру, що передбачає відповідальність за недотримання умов. Об'єкт перевезення також набуває економічного значення як носій вартості. У випадку порушення строків доставки або пошкодження вантажу перевізник зобов'язаний відшкодувати фактичну шкоду. Кодекс охоплює і мультимодальні перевезення, що ускладнюють правовий режим об'єкта залежно від виду транспорту [8].

На підставі Закону України «Про транспорт» об'єктами правовідносин вантажних перевезень виступають, по-перше,

вантажі як матеріальні речі, які є предметом договорів перевезення, що підлягають транспортуванню різними видами транспорту. По-друге, такими об'єктами є транспортні засоби, які використовуються для перевезення вантажів і повинні відповідати вимогам безпеки, екології, мати відповідні сертифікати. У межах правовідносин мають значення шляхи сполучення, вокзали, термінали, мультимодальні об'єкти, які забезпечують переміщення та обслуговування вантажопотоків. Окремими об'єктами виступають майнові права і обов'язки сторін, включно з обов'язком забезпечення збереження вантажу, а також страхування ризиків перевезення. До об'єктів також належать договірні зобов'язання, які фіксують зміст правовідносин перевезення, включаючи строки, порядок доставки, відповідальність сторін. Важливе місце серед об'єктів займають ліцензії та дозволи, які оформлюються на окремі види перевізної діяльності, і виступають юридичними умовами участі у перевезеннях. Крім того, до об'єктів правовідносин у сфері вантажних перевезень входять інфраструктурні об'єкти, зокрема склади, пристрої для навантаження та розвантаження, спеціальні охоронні зони та земельні ділянки, надані під транспортні потреби. Також об'єктом є інформація про вантаж, маршрут і безпеку, що передається перевізнику та суб'єктам контролю. Особливим об'єктом є небезпечні вантажі, перевезення яких супроводжується спеціальними умовами безпеки, охорони та нормативами [9].

Закон України «Про автомобільний транспорт» встановлює комплексну правову основу для регулювання правових відносин у сфері вантажних перевезень. Об'єктом правовідносин є не лише сам вантаж як матеріальний об'єкт, але й сукупність дій з його транспортування, навантаження, зберігання, розвантаження та оформлення відповідної документації. Правовий статус вантажу змінюється залежно від його характеристик (небезпечний, великогабаритний тощо), що обумовлює застосування окремого правового режиму. Наприклад, для перевезення небезпечного вантажу необхідна ліцензія перевізника та спеціальна

підготовка водія. Вантажні перевезення регулюються також через товарно-транспортні накладні, дозволи, реєстраційні документи, що засвідчують правомірність переміщення вантажу. Законом передбачено обов'язок перевізника забезпечити збереження вантажу до його передачі одержувачу, що формує зобов'язальні правовідносини з елементами цивільної та господарської відповідальності. У міжнародних перевезеннях правовідносини ускладнюються потребою узгодження з міжнародними договорами та отриманням дозвільних документів інших держав. У контексті об'єкта правовідносин тут значення має не лише вантаж, а й маршрут, тип транспортного засобу, країна призначення, дозвільна система [10].

На рівні підзаконний правотворчість можна навести Наказ Міністерства транспорту України «Про затвердження Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні», що регламентує правові відносини між перевізниками та замовниками (вантажовідправниками і вантажоодержувачами), закріплюючи чітку термінологічну базу та основні вимоги до організації перевезення, упаковки, маркування, страхування, зважування, вантажно-розвантажувальних робіт. Значна увага приділена процедурі укладення договору про перевезення, визначенню відповідальності сторін, порядку подання заявок, погодженню умов і обсягу перевезень. Правила визначають низку об'єктів правових відносин, навколо яких концентруються права, обов'язки та відповідальність сторін. Центральним об'єктом є вантаж, що охоплює речі в матеріальній формі, які підлягають доставці. Додатковими об'єктами є транспортна послуга (як діяльність з перевезення), транспортний засіб, документи перевезення (зокрема, товарно-транспортна накладна), договори перевезення (примірний та разовий), заявка на перевезення, пакувальні засоби, маса вантажу, маркування, а також механізми обробки вантажів [11].

У разі не дотримання правил вантажних перевезень можливі казуси, які прямо пов'язані з об'єктами правових відносин. Наприклад, у справі № 758/13863/17 Подільського районного суду м. Києва

було розглянуто позов про відшкодування майнової шкоди, завданої внаслідок неналежного виконання договору транспортного експедирування. Об'єктами правовідносин стали вантаж (лінолеум), транспортна послуга, експрес-накладна, строки доставки та додаткові послуги, зокрема пакування. Позивач довів, що вантаж був безпідставно обтяжений платними сервісами, які не були ним замовлені, зокрема додатковим пакуванням. Було також встановлено порушення строків доставки вантажу, що підтвердило неналежне виконання умов договору. Експрес-накладна містила неправдиві відомості про масу вантажу, внаслідок чого позивач переплатив за перевезення. Відповідач не надав жодних доказів на спростування вимог позивача. Суд застосував норми Цивільного кодексу України, Закон України «Про захист прав споживачів» та умови публічного договору експедитора. Рішенням було задоволено вимоги позивача в повному обсязі. Суд визнав, що відповідач порушив зобов'язання, нав'язавши необґрунтовані послуги та прострочивши строк виконання доставки. Цей кейс ілюструє відповідальність експедитора за порушення умов договору і значущість кожного з об'єктів правовідносин у сфері вантажних перевезень [12].

Висновки. Юридична природа об'єкту правових відносин транспортних перевезень може бути охарактеризована з наступних позицій:

Енциклопедичне та філософське уявлення полягає в усвідомленні об'єкта як структурного елементу, що відображає спрямованість юридичної дії суб'єктів правових відносин. У філософському сенсі об'єкт – це пізнавана реальність, що має самостійну онтологічну цінність у відношенні до суб'єкта, а у праві – це предмет, на який спрямовані права та обов'язки учасників правовідносин. У випадку перевезення вантажів йдеться про комплексний феномен, що включає як матеріальні (вантаж), так і процесуальні (переміщення, доставка) складові. Енциклопедично поняття об'єкта правовідносин охоплює не лише річ, а й дію або послугу, яка має правове значення.

Тому у правовій площині об'єкт перевезення слід розглядати не як пасивний предмет, а як динамітний елемент, що набуває юридичного статусу в межах відносин зобов'язального характеру.

Загальне теоретичне узагальнення юридичної природи об'єкта правових відносин вантажних перевезень засвідчує, що він виконує роль юридичного фокусу, навколо якого конструюється зміст зобов'язання. Універсальність об'єкта полягає в його здатності конкретизувати взаємозв'язки між суб'єктами права та формалізувати правові дії. Вантаж, як матеріальна річ, виступає первинним об'єктом, однак його юридична значущість реалізується лише в контексті процесу переміщення, що має ознаки послуги. Таким чином, юридична природа об'єкта в цій сфері охоплює як фізичну сутність, так і організаційно-правову діяльність з доставки. Теорія права передбачає, що об'єкт має бути визначеним, індивідуалізованим та правомірним – ці ознаки повністю відповідають об'єкту правовідносин перевезення. Його юридична конструкція включає права на збереження, переміщення, передачу та компенсацію, що формує складну правову тканину відносин між перевізником, відправником і одержувачем.

Цивільно-правове узагальнення юридичної природи об'єкта правових відносин вантажних перевезень полягає у визнанні вантажу об'єктом майнового інтересу, що обслуговується зобов'язальним договором. Цивільне право визначає об'єкт як матеріальне або нематеріальне благо, яке є предметом прав та обов'язків сторін. У перевезенні вантажу матеріальна річ супроводжується діями з її транспортування, що формують послугу як вторинний об'єкт. Зміст правовідносин розкривається через істотні умови договору: вантаж, маршрут, строки, спосіб доставки. Юридична природа вантажу зумовлює застосування до нього окремого правового режиму – залежно від його виду, небезпечності або терміновості. Крім того, документи (транспортна накладна, коносамент) слугують підтвердженням об'єкта правовідносин і водночас набувають юридичного статусу як елементів матеріалізації домовленості сторін.

Адміністративно-правове узагальнення юридичної природи вантажного перевезення визначає, що правовідносини у сфері перевезень регулюються не лише приватноправовими, а й публічно-правовими нормами. Адміністративно-правовий об'єкт у цій сфері – це не тільки вантаж, а й публічна діяльність суб'єктів публічної адміністрації, які у визначених законом випадках підлягають контролю, ліцензуванню, нагляду і державному регулюванню. Йдеться про правовий режим транспортних засобів, маршрутів, дозволів, сертифікатів та інших інструментів управління перевезеннями. У цьому сенсі об'єктами є також ліцензії, транспортна інфраструктура, умови безпеки, страхування перевезення. Значення набуває і інформація як адміністративно значущий об'єкт – маршрути, реєстри, дані про вантаж.

Розкриття особливостей об'єкта правових відносин за галузями вантажних перевезень дозволяє встановити, що юридичний режим об'єкта залежить від виду транспорту. У залізничному перевезенні об'єктом є як вантаж, так і процес переміщення, засвідчений заявкою та супровідною документацією, а особливості виникнення правовідносин пов'язані з акцептом заявки. В автомобільному транспорті об'єкт включає дії з навантаження, перевезення, збереження та розвантаження, із застосуванням транспортних накладних і ліцензій. У повітряному і морському перевезенні значення має коносамент і страхування вантажу, а сам об'єкт підпадає під дію міжнародних конвенцій. У мультимодальних перевезеннях об'єкт є комплексним і трансформується залежно від етапу транспортування та виду транспорту, змінюючи правовий режим.

Отже, об'єкт правових відносин вантажних перевезень в Україні – це складне юридичне утворення, яке охоплює матеріальну річ (вантаж), процес її переміщення, а також супутні дії суб'єктів права, що мають правове значення та відбуваються в межах встановленого правового режиму. Він є центральним елементом договірних правовідносин, що визначає їхній зміст, структуру, межі реалізації прав і юридичних обов'язків учасників. Об'єкт виконує функцію юридичного фокусу, навколо

якого формуються зобов'язання, правоможності та відповідальність сторін. Його правова природа поєднує матеріальний аспект (вантаж як річ), функціональний (послуга перевезення) і формально-правовий (документи, що засвідчують зміст правовідносин). Універсальність об'єкта полягає у його здатності адаптуватися до особливостей правозастосування залежно від умов, обсягу й засобів транспортування. Правове значення об'єкта підтверджується тим, що саме він виступає підставою для реалізації майнових інтересів, гарантій збереження та договірної відповідальності. До його структури належать також інформаційні, логістичні, технічні та організаційні складові, що в системі забезпечують досягнення мети перевезення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Об'єкт. Словник української мови: в 11 томах / АН УРСР, Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ. *Наукова думка*, 1970–1980. Т. 5. С. 25. URL: <https://sum.in.ua/s/ob.iekt>
2. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. Харків: *Право*, 2009. 584 с.
3. Цивільне право України: підручник: в 2 т. Т. 1 / кол. авторів; за ред. Г. Б. Яновської, В. О. Кучера. Львів : «Новий Світ-2000», 2014. 444 с.
4. Максименко В. М. До проблеми еволюції концепцій дослідження категорії «об'єкт правовідносин». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2019. № 40. С. 61–64. DOI: <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2019.40.14>.
5. Сірко Р. Б. До питання визначення поняття, предмету та об'єкту договору перевезення вантажу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 227–230. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-3/52>
6. Сірко Р. Б. Щодо виникнення відносин із перевезення залізничним транспортом. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2020. Т. 31 (70). № 2, ч. 1. С. 117–120. DOI:

- <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2020.2-1/22>
7. Яроцький В., Ясюк Є., Юхимюк О. Предмет договору міжнародного змішаного перевезення вантажу. *Economics. Finances. Law*. 2024. № 3. С. 128–132. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2024.3.27>
 8. Цивільний кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 16 січня 2003 № 435-IV. *База даних «Законодавство України»* / Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>
 9. Про транспорт : Закон України від 10 листопада 1994 № 232/94-ВР. *База даних «Законодавство України»* / Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/232/94-%D0%B2%D1%80>
 10. Про автомобільний транспорт : Закон України від 05 квітня 2001 № 2344-III. *База даних «Законодавство України»* / Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2344-14>
 11. Про затвердження Правил перевезень вантажів автомобільним транспортом в Україні : Наказ; Мінтранс України від 14 жовтня 1997 № 363. *База даних «Законодавство України»* / Верховна Рада України. 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0128-98>
 12. Подільський районний суд м. Києва. Справа № 758/13863/17. Рішення від 23.08.2019. Єдиний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85441430>

Ryabushyn V. The object of legal relations in freight transportation in Ukraine

The article summarizes the legal nature of the object of legal relations in freight transportation in Ukraine, which encompasses both material and non-material elements of the transportation process. It is noted that the term "object" in legal terms serves as a central element to which the subjective rights and legal obligations of the parties are directed. Within the framework of a transportation contract, the object includes not only a material item—the cargo to be delivered—but also a complex of logistical, organizational, procedural, and legal actions related to its movement: loading, transportation, storage, inspection, and delivery. The object serves as a legal focus around which the content of the obligation is formed and the legal relations between the sender, the carrier, and the consignee arise, operate, and terminate. The article analyzes the sectoral understanding of the object within civil, commercial, and administrative law, highlighting its significance as a subject of proprietary interest. It emphasizes the need for individualization, clear legal definition, compliance with current legislation, and the ability to serve as a carrier of economic value. Special attention is given to so-called composite objects, which include not only the cargo itself but also the transport service as a result of performed actions, related documentation (waybills, consignment notes), logistics infrastructure (terminals, transshipment points), routes, transport vehicles, insurance guarantees, licenses, permits, and digital or logistical information related to the transportation. Regulatory issues are examined—particularly the inconsistency in definitions of "cargo" and "luggage," which causes conflicts in legal practice and ambiguous interpretations of the subject of the contract. Based on a case study, the importance of accurately defining the object of the transportation contract is outlined as a prerequisite for fulfilling obligations and ensuring effective protection of the parties' rights. The object of legal relations in freight transportation is presented as a complex, multi-level legal entity that defines the structure of contractual and regulatory relations, the scope of rights, obligations, liability, and legal guarantees of the parties.

Key words: administrative regulation, cargo, contract of carriage, documentation, economic value, freight, infrastructure, licensing, legal obligation, legal regulation, logistics, material assets, multimodality, service, transport vehicle.